

NORDEN NU

3 - juni - 2017

Hvis der var krig i Norden

Krig mod Norge og Sverige har smadret Danmark. Lasse og tusinder af andre danskerne må flygte til Mellemøsten. Flygtningesituationen vendes på hovedet i ny spillefilm. Vi møder den 30-årige instruktør og manuskriptforfatter. Side 3.

Nordisk samarbejde halverer antallet af dødfødte. Side 7.

Fire indhæftede midtersider om Foreningen Nordens første 100 år.

Brug for Norden – også udenfor Norden

Af Mogens Jensen

Tag et kig på Nordens placering på verdenskortet. Mod vest har vi en uberegnelig præsident i USA, en lige så uberegnelig præsident i Rusland mod øst. Et handlingslammet EU – med Storbritannien på vej ud – mod syd, et FN uden magtmidler og et NATO, der endnu ikke har fundet sine ben efter den kolde krig. Mon ikke det illustrerer betydningen af nordisk sammenhold?

Jeg vil ikke male fanden på væggen. Frankrig er et lyspunkt, og det gik ikke helt så galt som frygtet i Holland, ligesom meget tyder på stabilitet i Tyskland – også efter valget til efteråret.

Emmanuel Macron løftede det nordiske ind i sin valgkamp. Han henviste til nordiske modeller på arbejdsmarkeds- og socialvelfærdsområdet. Også under den amerikanske præsidentvalgkamp var nordiske modeller på dagsorden.

Selv kineserne ser på Nordens styrke inden for vedvarende energi og klimaløsninger. Tyskerne ser på den nordiske arbejdsmarkedsmodel. Jo, der er mange, der kigger på vores modeller.

Men vi skal også tage ved lære af vores fejl og sikre, at vores demokratier ikke lukker sig om sig selv. Præsidentvalget i USA kan man mene meget om, men det er ganske vist, at en stor del af befolkningen følte sig overset. Derfor skal vi være gode – og bedre – til at lytte til befolkningerne. I et folkestyre er det nu engang folket, der har ret. Det er besværligt, som en klog mand

engang sagde, men alternativet er værre.

Alternativet males med uhyggelig pensel i bogen, og i den kommende film, 'Hvis der var krig i Norden', som omtales på næste side her i bladet. Denne rædselsvækkende situation er på ingen måde virkelighed i Norden, men læsningen får mig alligevel til at tænke, at vi skal passe på vores nordiske demokratier i en tid, hvor verden er urolig hele vejen rundt omkring os. Vi må ikke tage alt for givet. Der skal værnes om vores nordiske samfund. I Foreningen NORDEN gør vi det ved at være aktive, nysgerrige og folkelige med åben politisk interesse.

Mogens Jensen, Foreningen NORDENs landsformand

NORDEN NU

Udgiver:

Foreningen Norden
Vandkunsten 12
1467 København K

Landsformand Mogens Jensen, MF
Generalsekretær Peter Jon Larsen

Protektor:

Hendes Majestæt
Dronning Margrethe II

Telefon: 35 42 63 25
landskontoret@foreningen-Norden.dk
www.foreningen-norden.dk

Redaktion

Esben Ørberg
ansvarshavende redaktør
Søndergade 21, 3700 Rønne
Telefon: 27 25 80 40
redaktion@foreningen-Norden.dk

Kenn Clarke

grafisk tilrettelægger
<http://kennclarke.wix.com/clarke>

Annoncesalg

Mads Tjærby
72 22 70 80 / 27 50 70 80
mads@vendemus.dk
www.vendemus.dk

ISSN: 0901-4950.

Tryk: Rosendahls

NORDEN NU udkommer i januar,
april, juni og oktober.

Næste nummer udkommer 6. oktober

Tegningen på forsiden er udført af Helle Vibeke Jensen i 1992 til Janne Tellers bog, 'Hvis der var krig i Norden'. Tegningerne inspirerer Puk Grasten, som filmatiserer bogen, næsten lige så meget som bogens tekst.

Jeg vil bo i Norden resten af mit liv, siger Puk Grasten, som er vendt hjem efter ni år i udlandet. Foto: DFI

Hvis der var krig i Norden

Her flygter folk fra Mellemøsten og Afrika ikke mod nord. Det er os danskere, der flygter mod syd. Denne omvendte verden er grundhandling i 'Hvis der var krig i Norden', som Puk Grasten skal til at filmatisere. Mød en 30-årig filminstruktør på en kæmpeopgave.

Forestil dig, at du som 12-årig må flygte fra en tryk middelklassetilværelse i et Danmark, som er en krigshærget diktaturstat, og du sidder i en flygtningelejr i Ægypten på ubestemt tid. Hvad tror du, at det vil betyde for dig, dine søskende og forældre?

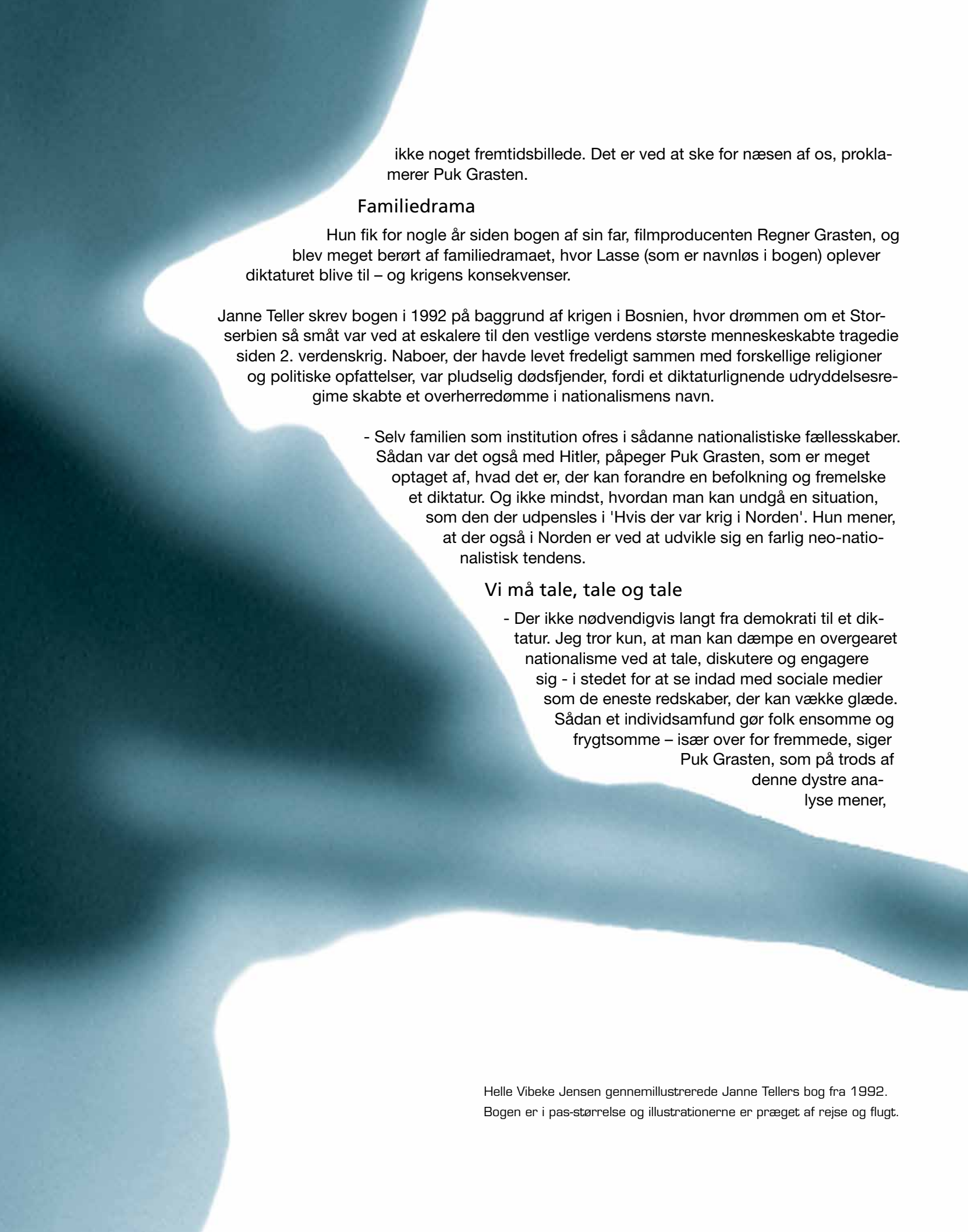
Lasse ved det, for han er hovedperson i spillefilmen 'Hvis der var krig i Norden', som får premiere

om halvandet år med Puk Grasten, 30, som instruktør og manuskriptforfatter.

Filmen, der er baseret på Janne Tellers lille bog af samme navn, vender flygtningesituationen på hovedet i en – ifølge Puk Grasten – ikke nødvendigvis fjern fremtid. I Tellers historie flygter folk fra Mellemøsten og Nordafrika ikke mod nord. Det er os danskere, der

flygter mod syd. På flugt fra krigen mod Sverige og Norge, som har smadret Danmark.

- Bog og film foregår i et samfund, jeg vil kalde for vores generations '1984', hvor fællesskabet bliver brugt til at udstøde folk. Fællesskabet er blevet et diktatur, diktaturet har taget fællesskabet, fordi vi lod det ske. Vi lukkede os om os selv, vi isolerede os. For mig er det egentlig

ikke noget fremtidsbillede. Det er ved at ske for næsen af os, proklamerer Puk Grasten.

Familiedrama

Hun fik for nogle år siden bogen af sin far, filmproducenten Regner Grasten, og blev meget berørt af familiedramaet, hvor Lasse (som er navnløs i bogen) oplever diktaturet blive til – og krigens konsekvenser.

Janne Teller skrev bogen i 1992 på baggrund af krigen i Bosnien, hvor drømmen om et Storbosnien så småt var ved at eskalere til den vestlige verdens største menneskeskabte tragedie siden 2. verdenskrig. Naboer, der havde levet fredeligt sammen med forskellige religioner og politiske opfattelser, var pludselig dødsfjender, fordi et diktaturlignende udryddelsesregime skabte et overherredømme i nationalismens navn.

- Selv familien som institution ofres i sådanne nationalistiske fællesskaber. Sådan var det også med Hitler, påpeger Puk Grasten, som er meget optaget af, hvad det er, der kan forandre en befolkning og fremelske et diktatur. Og ikke mindst, hvordan man kan undgå en situation, som den der udpensles i 'Hvis der var krig i Norden'. Hun mener, at der også i Norden er ved at udvikle sig en farlig neo-nationalistisk tendens.

Vi må tale, tale og tale

- Der ikke nødvendigvis langt fra demokrati til et diktatur. Jeg tror kun, at man kan dæmpe en overgearet nationalisme ved at tale, diskutere og engagere sig - i stedet for at se indad med sociale medier som de eneste redskaber, der kan vække glæde. Sådan et individsamfund gør folk ensomme og frygtsomme – især over for fremmede, siger Puk Grasten, som på trods af denne dystre analyse mener,

at Norden rummer meget stærke værdier.

- I det virkelige liv kommer vi næppe til at opleve en krig mellem de nordiske lande, fordi vi lever i verdens stærkeste demokratier, der er kendt for fritænkning, tillid, kritiske holdninger og for at være først med stemmeret til kvinder og vielser af homoseksuelle. Men selvom vi i Norden har det bedre end de fleste, eller måske netop derfor, skal vi ikke tro, at grundværdierne kan holde til hvad som helst. I hvert fald ikke hvis ligegyldigheden breder sig i takt med at folk fodres med information og holdninger, som er filtreret og tilpasset ens egne holdninger. Det er en slags hjernevask, som vi ser i USA, hvor halvdelen af befolkningen ikke aner, hvad der sker og siges uden for deres egne, snævre cirkler. Netop fordi vi føler os så sikre på, at intet kan røre os, lader vi vores frihed blive taget fra os for tryk-

hedens skyld - og det kan skabe diktatur, som kan føre til krig.

Tyveri af demokrati

Puk Grasten har for nylig præsenteret ide og en lille fire minutters film-om-filmen for europæiske producere i Göteborg.

- De blev så glade for ideen, og mange udtrykte, at diktaturets tyveri af demokratiet også kan ske i deres lande. Især er finnerne bange, siger Grasten, som er en del af et nordisk udviklingsmiljø for filmbranchen under navnet Nordic Film Lab. I dette miljø går filmen under titlen 'War, what

if is was here' og meget tyder da også på, at filmens tema har bred international appel. Janne Tellers bog er hidtil udgivet i 12 europæiske lande, hvor hun har tilpasset scenariet til hvert enkelt land. Især lande som Sverige og Tyskland har taget bogen til sig og bruger den flittigt i flygtningedebatten.

I Nordic Film Lab får Grasten den sparring fra kolleger, som skal gøre hende i stand til at præsentere en to og en halv times film i biografer over hele Norden om halvandet år. Hidtil er der gået et år med research, og snart kommer manuskriptfasen. Men allerede nu følger Puk Grasten med i ungdomsserier for måske pludselig at finde det rette naturtalent til at spille Lasse.

Vil bo i Norden altid

Hun glæder sig til, at selve optagelserne rundt om i Norden begynder næste år.

- Jeg har boet ni år i udlandet, men resten af mit liv vil jeg bo i Norden! Jeg vil give nordiske værdier videre til mine børn. De nordiske samfund er, selvom der er knas her og der, ikke blot trygge og harmoniske for befolkningerne i almindelighed. Norden er også spændende rent filmisk. Vi har præget filmhistorien stærkt - og den tradition vil jeg da gerne give mit lille bidrag til at holde i hævd, lyder det fra Puk Grasten.

eø

Amerikanere strømmer til Norden – før var de ligeglade

Svenske Linnea Berg har haft stor succes i Los Angeles med at coache og udvikle svenske musikere. Men nu vil amerikanerne pludselig til Norden, og Linnea Berg er derfor flyttet tilbage. For få år siden var amerikanerne aldeles ligeglade med Norden, men det er helt anderledes nu, siger hun.

Da svenske Linnea Berg var 10 år, blev hun ramt af lynet. Det var i 1981, da Carola vandt Det Europæiske Melodi Grand Prix med 'Fångad av en stormvind'.

- Hun blev mit forbillede, hun åbnede min livslange interesse for musik, og hun lærte mig, at sætte høje mål i livet, siger Linnea Berg, som her uddyber, hvorfor hun er flyttet hjem til Sverige efter en karriere i Hollywoods musikbranche. Linnea Berg fortæller:

- Norden er ved at skabe en stærk platform inden for musikbranchen, og især amerikanere begynder at komme hertil for at producere og lade sig inspirere. Den væsentligste årsag er, at vi havde nogle virkelig store og dygtige producere; Max Martin og RedOne i Sverige, Stargate i Norge og ikke mindst streamingtjenesten Spotify, der startede i Sverige. Sådanne tiltag og personer åbner dørene og får skabt enorm opmærksomhed om nordisk musik, producere, musikere og musikmiljø.

Jagt på nordiske talenter

- Udlandet undrer sig over, hvordan vi fortsat kan skabe så mange hits og artister, som er på vej mod internationale gennembrud. Det gælder navne som Zara Larsson, Avicii, Swedish House Mafia, Icona Pop, Tove Lo, First Aid Kit og andre svenske. Nu er også Norge kommet med Kygo, Astrid S, Nico & Vinz og

Ingen var interesserede i den nordiske populærmusikscene for få år siden. Nu strømmer folk til, lyder det fra Linnea Berg, som har forladt Hollywood for en hjemlig karriere i Stockholm.

Foto: linneaberg.com

Danmark har fostret Lukas Graham. Det har amerikanerne opdaget, og de er hurtige til at opspore og hyre nordiske talenter.

- Jeg tror, at musikindustrien i Norden skal – og er på vej til – at fokusere mere strategisk på at udvikle internationale artister og sangskrivere og arbejde mere som et samlet marked over for resten af verdens musikmarked. Det vil være muligt at *brande* sig som en fælles enhed.

- Det er fantastisk at opleve, hvordan især amerikanerne nu rejser hertil for at indspille, skrive og udvikle musik sammen med os. For ganske få år siden var det utænkeligt. Ingen var interesserede i, hvad vi kunne byde på. Men alt er forandret, og det bør vi kunne udnytte meget mere, hvis vi evner at tale sammen og arbejde sammen, før vi for alvor går internationalt, siger Linnea Berg.

eø

Læs mere her: linneaberg.com

Nordisk nytte – artikelserie om nordiske samarbejder

Hvad får hundredvis af foreninger, organisationer og virksomheder til at samarbejde på nordisk plan. Hvad samarbejder de om? Hvad får de ud af det?

Det er vinklen i en række artikler i de kommende numre af NORDEN NU.

Vi vil undersøge, hvad der får organisationer, foreninger og virksomheder til at ofre betydelige ressourcer på at etablere og opretholde nordiske samarbejdsorganer.

Vi indleder med de nordiske gynækologer og fødselslæger, som har et

intensivt samarbejde i en organisatorisk nordisk struktur. Hvad får de og deres patienter ud af det? Som det kan ses på de kommende sider, er den håndgribelige nytteværdi betragtelig.

Artikelseriens mål er at kunne udlæde tendenser, mønstre og erfaringer, som kan motivere til forbedring og effektivisering af eksisterende, samt etablering af nye nordiske samarbejder.

Nordiske samarbejder er ikke kun forbundne af veneration for det idébestemte, den nordiske tanke. Strukturerne eksisterer ikke af

ideologiske grunde. Samarbejdets indhold drejer sig kun sjældent om Norden, men om fordele og øget værdi. Motivation for nordisk samarbejde er mødet med ligesindede og ønsket om at blive dygtigere ved at udveksle erfaringer med kolleger fra stærkt beslægtede samfund.

Og netop de nordiske landes værdifællesskaber kan vise sig at være ikke blot en inspirerende faktor, men også den helt afgørende faktor for samarbejdets eksistens. Nu vil vi have syn for sagn.

Esben Ørberg, redaktør

Nordisk samarbejde halverer antallet af dødfødte

De nordiske fødselslæger og gynækologer bindes sammen af faglighed, fordi de faglige kulturer ligner hinanden. Samarbejdet udvides i disse år, fordi udbyttet er åbenlyst i form af større arbejdsglæde og bedre patientbehandling, lyder det fra lægernes nordiske formand.

Formanden for de nordiske fødselslæger og gynækologer har ikke svært ved at komme med eksempler på, at nordisk samarbejde medvirker til, at patienterne får en bedre behandling.

Vi har på omkring 10 år fået halveret antallet af fuldbårne dødfødte i Danmark, fordi vi har udarbejdet fælles faglige retningslinjer, som bl.a. siger, hvornår fødslerne skal sættes i gang. Tidligere ventede man for længe, og moderkagen holdt

op med at fungere, så nogle børn døde. Den nye praksis er ressourcerekrævende, men vi har vist, at vi får flere levende børn, og det øvrige Norden har også ændret praksis, siger Karen Wøjdemann.

Karen Wøjdemann er overlæge, ph.d. og formand for de godt 5000 nordiske fødselslæger (obstetrikere) og gynækologer i NFOG, som er paraply for de nationale videnskabelige selskaber i Danmark, Norge, Island, Finland og Sverige – og hun

har tidligere været formand for den danske forening.

Guidelines breder sig globalt
NFOGs retningslinjer, kaldet guidelines, er en stor del af hemmeligheden bag det nordiske samarbejdes succes.

- Vi har haft guidelines i Danmark i mere end 20 år. Først på de enkelte sygehuse, men gennembruddet kom, da vi fik guidelines på tværs af landet. Derfra bredte det sig til

hele Norden, hvorved vi sikrer, at patienterne får den samme behandling baseret på de bedste erfaringer. Det gælder kejsersnit, fjernelse af livmoder, svangerskabsforgiftning og flere hundrede andre sygdomme eller indgreb.

I de allerseneste år har interessen bredt sig til lande uden for Norden:

- Mange spørger, hvordan vi opnår så gode resultater i Norden, og derfor er vi gået i gang med at oversætte vores guidelines til engelsk. Det er vigtigt især for den 3. verden, at vi deler ud af vores viden, som med den elektroniske udvikling er blevet meget lettere at formidle, fortæller Karen Wøjdemann.

Hemmeligheden er tilgængelig viden

Blandt de snarlige digitale initiativer er en gratis online lærebog - eventuelt som app eller USB-stick, som vil gøre det let og hurtigt for enhver læge, ethvert sted i verden og på hvilket som helst tidspunkt af døgnet, at få svar på lægefaglige spørgsmål.

- Mange læger hjælper til på et afrikansk sygehus i en kortere periode af deres karriere – og det er bestemt fortsat vigtigt. Men det er også vigtigt, at viden spredes så bredt som muligt. Derfor arbejder vi nu på en nordisk lærebog i gynækologi og obstetrik, elektronisk naturligvis med masser af videoklip. Den stilles til rådighed for nordiske studerende, men også for lægestuderende ude i verden, som ikke har samme nemme tilgang til lærebogsmaterialer, som vi har i Norden.

- *Hvad er den vigtigste grund til, at I samarbejder nordisk?*

- Vores kulturer er ikke ret forskellige i Norden. Netop derfor kan vi blive stærkt inspireret af hinanden, i

modsatning til eksempelvis Italien, hvor praksis og kultur ligger langt fra vores. Jeg kan nævne et eksempel, som handler om en bestemt medicin til at sætte fødsler effektivt og sikkert i gang, og som også kan anvendes til at fremprovokere abort. Bl.a. på grund af abort-problematikken har det været meget svært at få godkendt denne medicin, som visom fødselslæger synes er den bedste. Det er nu lykkedes i Danmark og i kraft af, at den danske lægemiddelstyrelse nu har godkendt medicinen, kan de øvrige nordiske lande søge direkte og få hurtig godkendelse. Den danske godkendelse udløser altså nordisk godkendelse og formentlig en hurtigere global udbredelse.

Nordiske erfaringer baner vejen

- I det hele taget er det en stor fordel for os at henvise til konkrete erfaringer fra Norge og Sverige, hvis vi ønsker et medikament eller en behandlingsform godkendt af den danske sundhedsstyrelse.

- *Bortset fra den faglige nytteværdi af jeres nordiske samarbejde, har I da et særligt forhold til Norden?*

- Vi føler selvfølgelig en samhørighed med hinanden, fordi vi er nordiske, men vi er egentlig ikke optagede af Norden som sådan. Vi interesserer os for samarbejdet, fordi det falder naturligt og resulterer i helt åbenlyse sundhedsmæssige fordele. Kollegialt er det inspirerende at deltage i udarbejdelsen af videnskabelige guidelines, men den helt store faglige tilfredsstillelse indfinder sig, når man oplever, at vores viden breder sig til andre lande og yder et – lille ganske vist – bidrag til befolkningernes sundhedstilstand,

Hvor meget betyder det sociale, kollegiale samvær for jer?

- Jamen, det handler da i høj grad om den sociale kontakt. Hvis vi ikke også hyggede os og festede, så gad vi slet ikke. Det står jeg sandelig gerne ved. Internater er det bedste, der findes, for at få et samarbejde til at fungere. Jeg opfatter mine nordiske kolleger som mine faglige venner. Når faglig og social inspiration går hånd i hånd, udvikler vi meget stærke bånd, siger Karen Wøjdemann.

NFOG

NFOG: Nordic Federation of Societies of Obstetrics and Gynecology. Stiftet i 1920 og indtil 1990 baseret på individuelt medlemskab blandt nogle få hundrede læger. Fra 1990 består NFOG af de fem nordiske landes nationale videnskabelige selskaber.

Udgiver gennem et forlag et videnskabeligt månedstidsskrift, Acta Obstetricia et Gynecologica Scandinavica, som nyder stor international anerkendelse.

Holder kongres på skift i de nordiske lande hvert andet år, næste gang i 2018 i Odense med deltagelse af 800-1000 medlemmer. Skrift- og talesprog er engelsk.

Den danske formand for de nordiske fødselslæger, Karen Wøjdemann, fremviser resultatet af en god dags arbejde, nyfødte tvillinger. Foto: Privat

Finland: Hundrede år i Norden

Finlands generalkonsul i Danmark, Fritz Schur inviteres ofte af Foreningen NORDENs afdelinger, som vil vide mere om Finland. Ikke mindst i år, hvor Finland fylder 100 år. Vi møder erhvervsmanden og generalkonsulen, som er mere begejstret for det folkelige, kulturelle samarbejde i Norden end for det politiske.

Da Fritz Schur for hen mod 25 år siden blev udnævnt til først Finlands konsul i Danmark og få år senere generalkonsul i Danmark, erklærede han over for Finlands præsident, at nu ville han lære finsk! Præsidenten svarede tørt, at tiden nu nok kunne bruges til noget bedre for Finland. Underforstået, at det tager sin tid at lære finsk. Schur tog rådet til sig – og kastede sig over andre opgaver af kulturel og erhvervsmæssig art.

Det finske sprog er ikke den eneste barriere mellem Finland og de øvrige nordiske lande. Finland ligger også lidt af vejen derovre i ly af Rusland og blev først skilt ud fra Rusland for 100 år siden – den 6. december 1917. Den unge nations selvstændighed fejres overalt i Finland i år og mange steder i verden – samt i Danmark. Fritz Schur er involveret i en stor del af arrangementerne, dels som generalkonsul, dels som formand for Dansk Finsk Kulturfond, formand for Det Finske Kulturinstitut i Danmark og formand for Dansk-Finsk Forening.

Vejen mod selvstændighed

100-års dagen er anledning til at bede generalkonsulen genopfriske vores kendskab til den korte selvstændige finske historie.

Efter Napoleonskrigene måtte Danmark afgive Norge til Sverige, og Sverige måtte afgive Finland til Rusland, og selvom det finske område opnåede betydelig autonomi, forsvandt finnernes håb om selvstændighed aldrig. Fritz Schur fortæller:

- Mens de russiske kommunister havde travlt med at tage over i Rusland efter zardømmet, sagde finnerne: Nu er det tid! Og selvom der udviklede sig en borgerkrig, fordi en kommunistisk fraktion ønskede at forblive russisk, kunne man allerede den 6. december 1917 udråbe Suomi, det finske ord for Finland, som selvstændig nation. Det var en fantastisk dag!

Dermed blev Skandinavien udvidet med Finland og blev til Norden:

- Den finske vilje til at være med i Norden var meget stærk, og Finland blev fra de andre skandinaviske lande mødt med: Vi tager jer med i Norden!

Finnebørnene

Selvom Fritz Schurs slægt oprindeligt er fra Slesvig-Holsten, løste familien borgerbrev i Horsens i 1846, og Schurs forældres bedste venner var islændinge og nordmænd. For ham selv har Norden altid betydet meget, især er han berørt af finnebørnenes skæbne under vinterkrigen 1939-40, hvor russerne ville have det tilbage, som de mente at mangle.

- Jeg har selv mødt flere af de børn, som forældre på grund af fattigdom og sult måtte sende til de øvrige nordiske lande. En del forældre vidste, at det var børnene eller dem selv, der måtte overleve – og de valgte børnene. Nøden i Finland under krigen var så enorm, at 75.000 børn blev sendt afsted, heraf 4.000 til Danmark. De fleste kom tilbage

til Finland, men mange blev tilbage, og i Danmark findes en forening af disse børn og deres efterkommere. Indsatsen for disse børn var et udtryk for en fantastisk solidaritet indbyrdes mellem de nordiske lande, og jeg tror, at en stor del af vores nordiske samhørighed stammer fra den tid, siger Fritz Schur, som mener, at det folkekulturelle samarbejde i dag mellem Finland og de øvrige nordiske lande aldrig har været bedre og mere intensivt, mens det til gengæld halter politisk.

Nordisk politisk samarbejde halter

- Den politiske majoritet har blikket vendt mod globaliseringens forventede herligheder. Selvom EU aktuelt er svækket, samler interessen for politisk samarbejde sig om det europæiske kontinent og Storbritannien. Jo, der er da stadig skåltaler i massevis, men meget af lovgivningen går den forkerte vej. Det gælder for eksempel erhvervs-selskabslovgivningen, som har gjort det sværere for virksomheder at sprede sig i Norden, til trods for at samhandelspotentialer er virkelig stort. Vi bør kunne hjælpe hinanden bedre i Norden, lyder det fra erhvervsmanden.

Han tilføjer, at det er hul i hovedet, at mange politikere fortsat mener, at samhandel med BRIK-landene (Brasilien, Rusland, Indien og Kina) er den store frelse.

- Barriererne for at komme ind på disse markeder er betydelige, og

mange små og mellemstore virksomheder vil stå sig bedre ved at skaffe sig erfaringer i det nordiske fællesskab først, siger han.

Kulturen blomstrer på tværs

I modsætning til det politiske plan oplever Fritz Schur en stor kulturel samhørighed mellem især Finland og Danmark, men også mellem Finland og de øvrige nordiske lande:

- Danmark var for finnerne porten til Europa, og den folkelige forståelse for hinandens kunst og kultur er stadig stor. Finnernes samlende begreb for jubilæumsåret 2017 er 'tilsammen', hvilket jeg holder meget af. Ordet udtrykker jo ikke blot et fællesskab, altså at man er i forening. Men det betyder også det samlede resultat – og her hentyder man ikke bare til et samlet Finland, men også til fællesskabet, når alle gode kræfter i Norden lægges sammen.

Fritz Schur har et solidt kendskab til Foreningen NORDEN, især fra en række foredrag i afdelingerne, hvor han oplever en betydelig interesse for Finland. Men interesse og kendskab er beskedent hos den almindelige dansker.

- Danskerne rejser alt for sjældent til Finland, fordi det er opfattelsen, at Finland er mørkt og koldt. Men nej, ikke om sommeren, hvor fastlandsklimaet borger for mere sol og varme end i Danmark! Der er mange vrangforestillinger om Finlands klima og befolkning. Sandheden er, at mangfoldigheden i Finland trives bedre end noget sted i verden. I Helsingfors står en statue af Zar Alexander 1. og der er to domkirker, en protestantisk og en russisk-ortodoks. Det er da stort, at man tillader monumenter fra en besættelse, siger Schur, som glæder sig til endnu flere besøg i Foreningen NORDENS afdelinger i jubilæumsåret.

Schur tilføjer, at hvis han får henvendelser om foredrag om Finland, som han ikke selv er i stand til at imødekomme, vil det ofte være muligt for ham at finde en fuldgod erstatning fra hans netværk af Finlandselskere og -kendere.

Fritz Schur ved den mindsten, som Foreningen Finnebørn i Danmark og Københavns Finske Forening lod rejse i 2004. Stenen, som tidligere blev anvendt som panserspærring i Østkarelen, står i Churchillparken over for det finske generalkonsulat i København. Nu er den prydet med en finsk medalje, og Schur giver den et venligt klap.

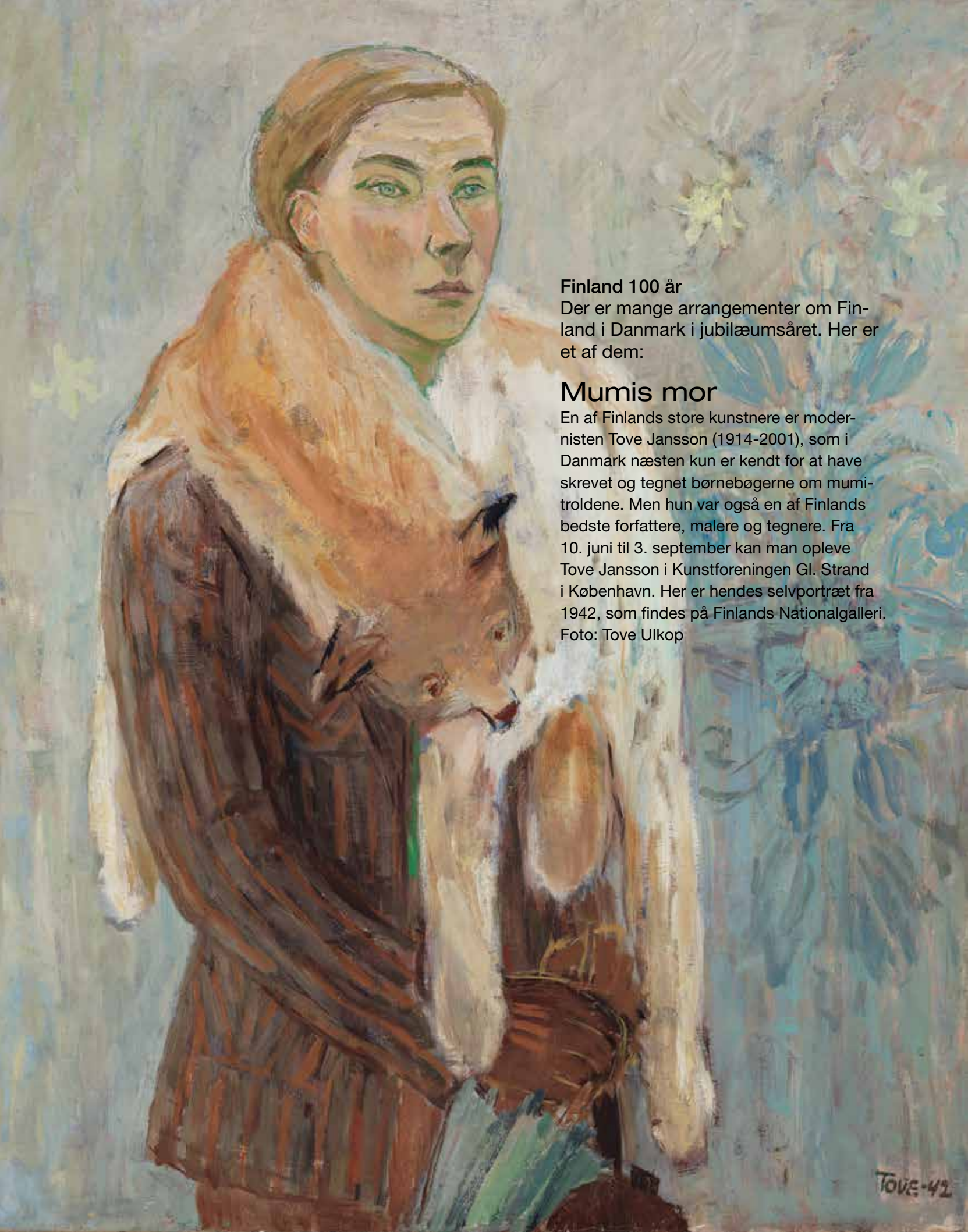
Fritz Schur

Født i 1951, og overtog i 1978 som femte generation familievirksomheden Fritz Schur Gruppen. Desuden formand eller bestyrelsesmedlem i en række virksomheder, bl.a. SAS. Tidligere formand for Post Danmark og DONG Energy.

Hvad laver en generalkonsul?

Tidligere havde konsulater mange praktiske opgaver med at bistå deres lands borgere i et fremmed land med formalia som skibspapirer, stempler i pas, attester og oversættelse. Men dels foregår meget online og selvbetjent i dag, dels har især de nordiske lande nedbrudt de fleste grænsehindre. Derfor er mere og mere arbejde af kulturel eller erhvervsmæssig art, hvor det for Schurs vedkommende drejer sig om at udvide danskernes kendskab til og interesse for Finland på alle fronter.

Finland 100 år

Der er mange arrangementer om Finland i Danmark i jubilæumsåret. Her er et af dem:

Mumis mor

En af Finlands store kunstnere er modernisten Tove Jansson (1914-2001), som i Danmark næsten kun er kendt for at have skrevet og tegnet børnebøgerne om mumi-troldene. Men hun var også en af Finlands bedste forfattere, malere og tegnere. Fra 10. juni til 3. september kan man opleve Tove Jansson i Kunstforeningen Gl. Strand i København. Her er hendes selvportræt fra 1942, som findes på Finlands Nationalgalleri. Foto: Tove Ulkop

Der skal mere end én tv-succes til for at redde skandinavisk sprogfællesskab

Af Ulrik Strøjer Kappel

Mange jubler over serien 'Skam', der har åbnet unges ører for det norske sprog. Selvom der er mere på vej, er tv-kanalernes nedprioritering medvirkende til, at drømmen om en genrejsning af det nordiske sprogfællesskab har lange udsigter

Tjena, hur är läget? Hva skjer?

Unge danskere får ofte de svenske og norske gloser galt i halsen, og undersøgelser bekræfter, at det særlig er danske unge, som har svært ved at forstå de andre skandinaver. Mange ender endda med at tale engelsk sammen frem for deres modersmål.

Men hvor der er vilje, er der også vej. Den norske succes-serie 'Skam' har ramt ind i hjerterne på danske tv-seere og fået gymnasieelever landet over til at sige *kødder* og *drittkull*. Og flere har endda foretrukket at se serien uden danske undertekster på norsk stats-tv, NRKs, hjemmeside. Fjerde sæson af den populære serie har premiere i løbet af foråret og kan ses gennem YouSee.

Prøv!

Ifølge forskningsrapporten 'Man skal bare kaste sig ud i det' handler evnen til at forstå de andre skandinaviske sprog i høj grad om at prøve. Hans-Olav Enger, der er professor i nordisk sprog ved Universitetet i Oslo, glæder sig over, at 'Skam' har taget svenske og danske unge med storm, men savner en større indsats for at vende udviklingen.

- For de skandinaviske lande er det en gave, at vi både hjemme og ude i verden kan tale sammen på vores eget sprog. Det skaber et tættere sammenhold, som desværre i mange år er blevet mindre stærkt, siger han.

Professoren glæder sig over, at danske unge har fået øjnene op for, at Norge er andet end myseost og 'fjeldaber', men mener, at der er et større potentiale.

- Det kan gøre en forskel, hvis politikerne opfordrer tv-kanalerne til at sende mere skandinavisk – og samtidig satser mere i skolen. Begge steder har man i årevis fokuseret på de angelsaksiske lande, men tidens politiske tendenser udstiller, at der er en mening i at dyrke de nære bånd til broderlandene. Vi står jo langt stærkere,

hvis vi står sammen, og der er sproget fundamentet, siger han.

DR kunne ikke modstå presset

'Skam's opmærksomhed kulminerede, da NRK i januar ændrede rettighederne, så man fra danske computere ikke kunne følge de nyeste afsnit. Det fik tidligere kulturminister Bertel Haarder (V) på banen. Han sagde, at serien har så positiv effekt på sprogforståelsen, at det ikke kunne vente med, at danskerne fik de nyeste afsnit. Kort efter blev den efterspurgte tredje sæson tilgængelig på DRs hjemmeside.

Hans-Olav Enger er enig i, at tv og film er afgørende for, at børn og unge lærer at forstå de andre sprog, men at der skal langt mere til end den ene serie for at rette op på sprogproblemerne.

Indtil videre fortæller public service-kanalerne i de tre lande, at serien ikke har givet dem blod på tanden til at vise flere skandinavisk-producerede serier på originalsprog. Dog med undtagelse af forløberserien til 'Skam', 'Jenter', som svensk og dansk tv overvejer at vise.

I alle landene fortæller de ansvarlige chefer, at man ikke ser det som et mål at sprede de skandinaviske sprog. I Sverige fortæller SVTs ungdomschef, Safa Safiyari, at den primære årsag til, at man ikke sender flere serier på originalsprog, er, at små børn ikke kan læse undertekster, og at man i mange år ikke har overvejet at sende programmer uden.

Har børn ikke tålmodigheden?

Argumentet for ikke at sende mere skandinavisk børne-tv har længe været, at børnene zapper væk, fordi de ikke kan forstå det. Men hvis de tidligt fik et godt udgangspunkt, kunne det ifølge Hans Hauge se anderledes ud. Han er lektor i nordisk sprog og litteratur ved Aarhus Universitet.

Sandelig om ikke de unge i 'Skam' fejrer Norges nationaldag den 17. maj! Foto: NRK

- Groft sagt er dansk, norsk og svensk blot dialekter af det samme sprog. Det er et sprogområde for mere end 20 millioner mennesker, der desværre fjerner sig fra hinanden, men der er intet, der taler imod, at unge kan lære at forstå de andre. Det handler blot om prioritering, siger han.

Og der er god grund til at kende de andre sprog, mener Hans Hauge. Ud over forståelsen af den fælles historie og kultur åbner det også døren for et hav af jobmuligheder. Han undrer sig over, at det for tv-kanalerne ikke er en målsætning at forbedre skandinavernes sprogforståelse.

- Et sprog er et bånd, der binder folk sammen. Og ud over den basale kommunikation handler det også om at adskille sig. At markere, at man er en enhed, som de andre ikke kan forstå. Og det er jo både dejligt og praktisk, at man kan tale med de andre, hvad end man er på ferie eller deltager i politiske topmøder. Selvom

kulturen er vigtig, er det jo i høj grad politisk og økonomisk vigtigt, at vi spiller sammen, siger han.

Studerende holder Skam-dag

Hans Hauge fortæller, at 'Skam' er så populær blandt de studerende, at de har afholdt en særlig Skam-dag og ofte mødes og diskuterer seriens udvikling. Det viser ifølge ham, at der er et stort potentiale.

- I 'Far til fire' var der en svensk pige, som ikke blev tekstet, og det vænnede børnene sig til. Og der er intet, der står i vejen for, at det skandinaviske igen dyrkes. Det kræver bare, at man ændrer holdning, for der er nok af argumenter for et tættere samarbejde. Det kunne da være passende med en skandinavisk renæssance, siger han.

Mere om 'Skam' side 15 - efter jubilæumssiderne.

NORDEN NU har købt retten til at publicere artiklen af Kristeligt Dagblad.

Indstik i NORDEN NU, juni 2017

Foreningen NORDEN 100 år

Foreningen NORDEN bliver 100 år i 2019.

Foreningen NORDEN blev startet som en fredsbevægelse i Danmark, Sverige og Norge kort efter afslutningen af 1. verdenskrig.

I Danmark blev Foreningen NORDEN officielt stiftet den 15. april 1919. Foreningen er to gange indstillet til Nobels Fredspris for arbejdet for at skabe internationale relationer, der kunne modvirke krig og ufred.

Foreningen har til formål at styrke og udvikle de nordiske folks samarbejde indadtil og udadtil.

Hovedarbejdsområderne er centreret om det folkelige, kulturelle og erhvervsmæssige samarbejde.

Foreningen lægger vægt på, at det nordiske samarbejde ikke udelukker et bredere og mere globalt udsyn.

Foreningen har således rødder i fortiden, men også bud på nutiden og fremtiden.

FORENINGEN
NORDEN

Meget mere Norden

Stærkere nordisk orientering

Tilbage i tiden var der megen ufred mellem de nordiske lande, men i løbet af 1800-tallet voksede den såkaldte skandinavisme frem.

Under 1. verdenskrig lykkedes det alle de nordiske lande at holde sig neutrale og uden for det store ver-

densopgør. Landenes regeringer fik så at sige et lærestykke i gensidig forståelse for neutrale landes vilkår.

Det samarbejde, som havde fundet sted i krigsårene 1914-18, satte betydende kræfter i Danmark, Norge og Sverige sig for at fortsætte efter

krigen. Nordiske erhvervsfolk, politikere og akademikere tog teten, og både i Danmark, Norge og Sverige blev der efter intense forberedelser oprettet nationale afdelinger af Foreningen Norden i første halvdel af 1919. Snart efter udvidedes kredsen til også at omfatte Finland.

Foreningen NORDEN

Foreningen NORDEN i Danmark blev oprettet den 15. april 1919. Sammen med de tilsvarende organisationer i Sverige og Norge blev der hurtigt indledt et fælles arbejde for fredelig sameksistens

og fælles politiske mål i Norden under mottoet "kendskab giver venskab".

I mellemkrigsperioden fungerede foreningen som en tænketank for

den nordiske sag, og man anskaffede i 1923 Hindsgavl Slot som fælles nordisk mødested.

Foreningen blev to gange, i 1933 og 1934, indstillet til Nobels Fredspris.

NORDEN som folkelig organisation

Foreningen NORDEN fik en voldsom opblomstring efter 2. verdenskrig, da erindringen om dens oprindelige formål atter var aktuel. Og på det tidspunkt gik foreningen fra at være en elitær til at være en bred folkelig forening.

I løbet af få år øgedes medlemstallet til mere end 50.000, og der etableredes en række lokalafdelinger i tilknytning til landsforeningen.

Dette medførte endvidere, at der på initiativ af Foreningen NORDEN blev etableret en lang række venskabsforbindelser på tværs af de nordiske lande.

En af de mere betydningsfulde aktiviteter centralt og lokalt var hjælpen til Finland og Norge i krigsårene.

Norske feriebørn modtages af Foreningen NORDEN i Odense 1946

NORDEN som politisk pressionsgruppe

Foreningen NORDEN var både som tænketank og som folkelig organisation af afgørende betydning for etableringen af det officielle nordiske samarbejde efter krigen.

Nordisk Råd blev grundlagt i 1952 og Nordisk Ministerråd i 1971. Dette resulterede konkret i en nordisk pasunion, det fælles nordiske arbejdsmarked og muligheden for at opnå sociale ydelser i de øvrige nordiske lande. De mellemstatslige forhold blev fastlagt i Helsingforsaf-talen i 1962.

Parallelt hermed etableredes For-
eneingerne Nordens Forbund i 1965
med henblik på at koordinere de
nationale foreningers indsats i fæl-
les nordisk sammenhæng.

Kong Frederik IX åbner Nordisk Råds første session på Christiansborg den 13. februar 1953

NORDEN som netværksorganisation

Ud over den politiske indflydelse har foreningerne NORDEN haft afgørende betydning for etableringen af et netværk med mange tusinde personlige relationer på kryds og tværs over landegrænserne.

Der er skabt flere hundrede ven-skabsbyrelationer.

Hundredtusinder af skoleelever har gennem årene været på besøg i nordiske nabolande, og i mange tilfælde er der skabt livslange ven-skabsrelationer.

Gennem Nordjobb søger årligt op imod 5.000 unge sommerjob i et naboland.

Der findes nu mere end 500 orga-nisationer, som har nordisk samar-

bejde som formål, om end forenin-
gerne NORDEN fortsat er ene om

at have nordisk samarbejde som sit
hovedformål.

Nordisk sommerlejr i Hillerød med entusiastiske unge 2010

NORDEN - den folkelige platform

Foreningen NORDEN har et stærkt folkeligt mandat. Tilbagevendende opinionsmålinger viser, at der uændret er stor opbakning til det nordiske samarbejde.

Med sine 10.000 medlemmer er foreningen med til at sikre nordiske kærneværdier som tillid, åbenhed og folkestyre. Og foreningen har -

sammen med søsterforeningerne i de øvrige nordiske lande - skabt en folkelig følelse af nordisk samhørighed.

Der har i de seneste år været en markant stigende international interesse for de nordiske værdier og den nordiske velfærdsmodel.

Dette afspejler sig også i FN's 17 verdensmål, som sætter retning for den globale udvikling frem mod 2030.

Foreningens indsats er derfor mere aktuel end nogensinde - som tænketank, som pressionsgruppe og som netværksorganisation.

100 års jubilæet i 2019

100-års jubilæet markeres både kulturelt og idépolitisk.

Der igangsættes en idépolitisk og fremadrettet debat med inddragelse af foreningens medlemmer, lokalafdelinger og kredse, under overskriften *Meget mere Norden*.

I 100-året fremlægges et program om fremtidens nordiske arbejde.

På selve jubilæumsdagen, den 15. april 2019, vil der være en officiel

fejring. Dette vil være en fællesnordisk manifestation.

Frem mod 2019 iværksættes i øvrigt en række væsentlige initiativer.

Der udvikles et skolekoncept med nordisk perspektiv, i samarbejde med folkeskolen, og der sættes fokus på det nordiske erhvervssamarbejde.

De enkelte afdelinger og kredse iværksætter nordiske initiativer i

samarbejde med de lokale kulturinstitutioner.

Og i samarbejde med vores søsterforeninger i de øvrige nordiske lande styrkes bl.a. Nordjobb og Nordisk Biblioteksuge, ligesom der vil ske en koordineret indsats i forbindelse med folkemøderne på Bornholm og i de øvrige nordiske lande.

Der udgives endvidere en illustreret fremstilling af Foreningen NORDENs historie 1919-2019.

Fakta om NORDEN

Foreningen NORDENs formål er at styrke og udvikle de nordiske folks samarbejde indadtil og udadtil.

H.M. Dronning Margrethe II er foreningens protektor.

Foreningen har i Danmark 10.000 medlemmer, fordelt på 100 lokalafdelinger og koordineret gennem 14 kredse.

Samarbejdet med søsterforeningerne i de øvrige nordiske lande sker gennem Foreningerne Nordens Forbund, der også varetager fælles interesser i forhold til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.

Nordens Dag fejres hvert år den 23. marts. Datoen markerer underskrivelsen af Nordens grundlov, Hel-singforsæftalen, den 23. marts 1962

Det folkelige kontakt over landegrænserne har udmøntet sig i oprettelsen af de nordiske venskabsbyforbindelser, som senere blev model for internationalt venskabsbysamarbejde.

Læs mere om foreningen og foreningens aktiviteter på www.foreningen-norden.dk

Isak og Even fra Skam. Foto: NRK

Skam

Den anmelderroste norske dramaserie om unge gymnasieelever i Oslo har vundet et hav af priser. Heriblandt den norske Foreningen Nordens Sprogpris 2016. Serien er

produceret af norsk stats-tv, NRK, og sendes i blandt andet Sverige og Danmark, og snart også i USA. 'Skams' fjerde sæson har netop været sendt.

DR Ramasjang (3-6 år), DR Ultra (7-12 år) og DR 3 (15-39 år) sendte sidste år 486 timers skandinaviske programmer og film. Heraf var 124 på originalsprog, mens 362 var oversat.

NORDISK KULTURUGE

Mød nordiske forfattere, kunstnere, musikere
og smag Nyt Nordisk Køkken

1. - 7. oktober

Verden har fået øjnene op for Norden. På kurset slår vi øjnene op på os selv. Vi sætter fokus på de kulturelle og folkelige bånd, der i århundreder har bundet "det nordiske" sammen.

Gennem nordisk sang, musik og litteratur søger vi ind til det særligt nordiske. Mød bl.a. Nils Malmros, den islandske forfatter Bergsveinn Birgisson, Kim Lembek, Anette Jensen og Aage Augustinus.

Pris 4.550 kr.

www.rhskole.dk • kontor@rhskole.dk • Tlf.: 7484 2284

Hos fotografen i 1935

Kemler

Genopdaget

– en glemt nordisk forfatter og maler

Hendes romaner solgte styrkende, og de store instruktører ville filmatisere dem. Hun opfattede sit liv og samliv som et dansk-svensk samarbejdsprojekt. Nu vil entusiaster genetablere Elisabeth Bergstrand-Poulsens status.

Hun opfattede sine 40 år i Danmark sammen med ægtefællen, den danske billedhugger Axel Poulsen, som et dansk-svensk samarbejdsprojekt. Hun blev uddannet på det svenske kunsthøgskole og skrev 10 romaner, som solgte stort i mellemkrigstiden. Malerisk skabte Elisabeth Bergstrand-Poulsen en særlig stil et sted mellem italiensk renaissance og nordisk symbolisme, naivisme, men hun valgte primært at skrive, fordi

– som hun sagde – maleriet ikke kunne udtrykke alt, hvad hun ville. Datidens stjerner blandt filminstruktører Carl Th. Dreyer og Alice O'Fredericks ønskede at filmatisere flere af hendes romaner. I Charlottenlund skabte hun og Axel Poulsen et stort kunstnerhjem med besøgende fra hele Europa.

I dag er Elisabeth Bergstrand-Poulsen glemt. Men i Sverige opstod for

fem år siden en forening til at fremme viden om hendes usædvanlige liv og kunst. Medstifteren af Elisabeth Bergstrand-Poulsen-selskabet er Melsene Laux, som nu er flyttet til Als. Herfra er hun i samarbejde med Foreningen NORDEN i gang med at hive den glømte kunstner frem i lyset.

Foreningens magasin giver en hånd med i form af dette essay skrevet af Melsene Laux.

Frem af glemslen

Af Melsene Laux

Blev Elisabeth Bergstrand-Poulsen med sit engagement som foredragsholder for Foreningen NORDEN opfattet som nordisk, når hun formidlede kendskab til sit hjemland Sverige?

Hun var gift med den danske billedhugger Axel Poulsen og boede næsten 40 år i København, og hun fik sine bøger oversat til dansk og udgivet i Danmark – er det dermed lykkedes hende at skrive sig ind i landets historie?

En svenskfødt maler og forfatter, som opfatter sit liv i Danmark med en dansk kunstnerkollega som et dansk-svensk samarbejdsprojekt – var hun ikke en nordisk kunstner i bedste forstand? Måske lidt forud for sin tid?

Gælder det om at være svensk eller dansk eller bør man være glad under paraplyen Norden? Kan man ikke sige velkommen tilbage til hende og hendes værk i Danmark, ligesom det skete de sidste fem år i Sverige?

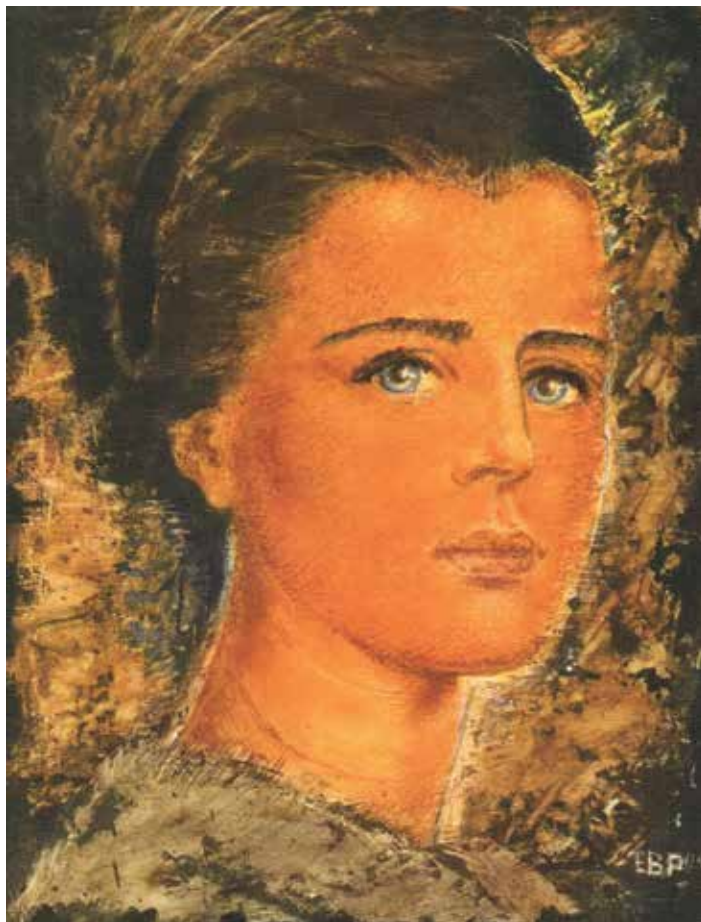
Selvfølgelig, nu glemmer jeg tidsgabet mellem hendes livstid og vor tid i dag. Næsten 70 år er gået siden hun døde (1955) – og den store glemsel har slugt ikke bare hende, men mange andre af hendes kollegaer. Kulturlivet er en stor spisen – synken – fordøjningen, smeltning og drøvtyggen. Men nogle kerner falder som frø i den mørke jord – og spirer igen efter en lang hvileperiode.

Måske er det nu den rette tid til at se på og læse denne kunstners værk

igen og med nye øjne. Og måske læser og ser vi noget interessant og berigende først nu, da hendes ord og tanker lyser op i et helt andet lys, befriet fra biografiske sammenhænge, som hendes samtidige ivrigt prøvede at afsløre? Måske er vi i dag mere åbne over for, hvad hun ville pege på i tekst og billeder?

Men er der nogen i dag, som ved, hvem hun var?

Måske ganske få, hun var og er ikke en af de store. I bind 3 af den Nordiske Kvindelitteratur Historie dukker hun bare op ganske få steder i forbindelse med beskrivelsen af de store navne som Selma Lagerlöf eller Karen Blixen. Men hun er med – som forfatter og som maler. Hun nævnes under rubrikken 'Livs- og

Kvinnan, ukendt årstal.

rejse-skildringer', og når det handler om kroppen og begær. Vi forstår fra hendes selvbiografi, at hun ikke bare kom til Paris, som så mange af hendes veninder og kollegaer, men også til Algier, Rom, Neapel, Firenze og Athen. Alene dette lader os forvente en kunstner, som kan arbejde med mange referencer og inspiration – og at hun trods alt satte sit barndomsland Småland så højt, giver os en fornemmelse for hendes stærke rødder. Begrebet begær kan gøre os nysgerrige på hendes øvrige tekster, måske undrer man sig lidt, fordi nogle mener af en eller anden grund, at hun tilhørte de religiøse, næsten puritanske kvinder og af og til moraliserende forfattere.

Var det ikke i Klostret hun boede?

Klostret, Maglemosevej 20 i Charlottenlund.

Ja, Klostret var navnet, som Axel Poulsen og Elisabeth gav deres hus, som de byggede egenhændigt med mange spændende skulpturelle citater fra Italiens arkitektur, som de begge to beundrede, ikke mindst klostergården og klosterporten, som lukker sig om det

store hus med de rummelige atelierer. Og indretningen var streng og enkel, Axel havde selv lavet møblerne, på gulvene lå vævede kludetæpper fra Elisabeths barndomsby, væggene var kalkede hvide, den eneste luksus var en fantastisk flot lysekrone fra Venedig. Klostergården lyste hele sommeren med blomsterpragt. Her fandt begge kunstnere ro til at fordybe sig i deres skaben.

Og Elisabeth lod sin barndoms landskab og verden opstå igen, til dels i malerierne, men i hendes erindring var historier, som hun havde hørt som barn så levende, at de udviklede sig først til noveller, derefter til detaljerige romaner. Og Elisabeth skrev med en malers fornemmelse for farve og stemninger. Og at hun formåede at skildre handlinger og personer ganske tydeligt, vakte interesse hos danske filminstruktører (Carl Th. Dreyer og Alice O'Fredericks) for at filmatisere en af hendes romaner. Selvom hendes tekster ikke er gennemgående lige godt skrevet, nej, man kan vel sige, at hun skriver ujævnt, så overrasker hun læseren igen og igen med fantastiske iagttagelser og gribende skildringer og hymniske lovprisninger af naturens skønhed. Hun var ikke en person, som bare skriver på livet løs, hun har tydeligvis komponeret sine romaner ganske bevidst, kapitler virker som satser i et stort musikstykke. Hendes personer og helte kæmper med og mod livets udfordringer, og fortælling om deres livsrejse giver anledning til at diskutere spørgsmål om tro og kærlighed, godhed og ondskab, trofasthed og svigt, kald og troen på sig selv. Og som noget helt specielt har hun illustreret alle sine bøger, for det meste med portrætter af hovedpersonerne.

Hun selv skrev, at hun begyndte med at skrive, fordi malerierne ikke kunne udtrykke alt det, hun ville. Og heller ikke i skønlitteraturen kunne hun sige alt det, hun ville. Hun skrev også en debatbog – *Oväntad revolt* – hvor hun argumenterer på alle mulige måder for hjertets ret at bestemme over hjernen – bare på den måde skulle fred og medmenneskeligheden virkeliggøres. Her kommer hendes samfundsengagement til udtryk, hvilket også gjorde, at hun blev medstifter af Københavns Kvindelige Diskussionsklub under 2. verdenskrig, et sted for det frie ord under besættelsestiden. Listen over foredragsholdere kan læses som denne periodes kulturdebat.

Efter krigen udgav hun i Danmark og i Sverige en mappe med portrætter af børn: *Nordiske Børn*, dedikeret til Dronning Ingrid. Hendes idé var, at de her lyse børneansigter skulle indgyde betragteren håb og livsmod igen. Og det er her, at cirklen lukker sig: den dag i

dag kan man finde disse portrætter i en skoles opgang eller i en børnehave eller i private hjem en del steder i Danmark. Ansigternes udstråling når os også i dag. Og det ville være oplagt at spørge: Hvem var den kunstner, som har malet dem? Og hvad er hendes historie? Hvad har hun skrevet? Hun har givet befrielsen og håbet efter 1945 et ansigt. Skulle man ikke regne dette for en lille del af den kulturelle arv?

Elisabeth Bergstrand-Poulsen sällskapet arbejder i Sverige for at gøre hendes værk synligt igen – og det ville være oplagt at danne en dansk afdeling, fordi hun var aktiv her i landet og må regnes som en nordisk kunstner. Med foredrag, film, publikationer og udstillinger præsenteres hendes værk igen. Det allerede omfattende materiale vil vi gerne oversætte til dansk og gøre tilgængeligt her.

Hendes kunstneriske værk, som samledes i barndomsbyen Långasjö og på Smålands Museum i Växjö er ikke blevet vist endnu i Danmark. Det skulle kunne blive et fremtidsprojekt.

Og måske opstår interesse for at tage på en weekends udflugt nordøst på til Elisabeths barndomsby Långasjö i det sydlige Sverige, se på hendes malerier, gå i hendes fodspor og besøge Smålands Museum i Växjö. Elisabeth Bergstrand-Poulsen sällskapet hjælper gerne med at planlægge et spændende program.

Læs mere her: www.elisabethbergstrandpoulsen.se

Et ikonisk billede

Der er især ét af Bergstrand-Poulsens malerier, som mange lidt ældre danskere husker – uden dog at kende kunstneren:

Pigen hedder Lill-Lin fra billedserien Nordiske Børn. Maleriet fra 1944 blev først kendt som mærkat for Fredsvennernes Hjelpearbejde (nu Mellempøkeligt Samvirke), som stod for bespisning efter 2. verdenskrig. Senere blev maleriet fremstillet som stor plakat og kom til at hænge i tusinder af danske hjem. Billederne, der illustrerer denne artikel, er venligst udlånt af Elisabeth Bergstrand-Poulsen sällskabets arkiv.

Norden indvarsler godhedens epoke

For Elisabeth Bergstrand-Poulsen betød Norden uendelig meget. Her er et uddrag fra romanen *Oväntad Revolt*:

Finns det manne just nu i hela den övriga världen en liknande utsikt som i Norden, med de synliga och osynliga skatter som den omfattar?

Med styrka och övertygelse och även med en smula stolthet törs vi nordbor hävda, att det inte bara är vi som behöva gå i skola hos de stora länderna som omge Norden. Vi har också en hel del att lära bort till dem.

Grundtvigs kungstanke eller rättare sagt profetia om Nordens kommande andliga storhetstid, med ett inflytande på hela världskulturen, den bör nu snart uppstå i all sin härlighet. Den Nordiska epoken, som skall bli världshistoriens första verkliga kulturepok – förnuftets, vettighetens, godhetens.

Elisabeth Bergstrand-Poulsen, 1887-1955, svensk forfatter og maler, bosat i Danmark siden ægteskabet med billedhuggeren Axel Poulsen i 1917.

Formand Mogens Jensen byder velkommen til sin formands-forgænger, nuværende minister Karen Ellemann, mens generalsekretær Peter Jon Larsen nyder synet. Foto: Jakob Carlsen

Repræsentantskabsmøde 20. maj 2017:

Meget mere Norden – også ude i verden

Norden kan og skal spille en vigtig rolle i opbygningen af en ny verdensorden, men vi må erkende, at vi hver for sig er for små til at øve indflydelse. Sammen har vi derimod et kæmpe potentiale, lød det fra Mogens Jensen til 100 tillidsfolk på repræsentantskabsmødet på Frederiksberg.

– De internationale udfordringer giver til tider tilbage-slag for det nordiske samarbejde. De store flygtninge-strømme for et par år siden satte desværre bolværk op mellem de nordiske lande. Og Foreningen NORDEN har fra første færd sagt, at vi ikke vil tilbage til tiden før den nordiske pasunion blev indført efter hårdt pres fra vores forening i 50'erne. Det har hjulpet. Alene det, at vores regeringer nu taler om smidigere ordninger er et frem-skridt. Vi er dog ikke tilfredse, før vi får fjernet græn-sekontrollen mellem de nordiske lande for nordboere, sagde Mogens Jensen på mødet.

– Vi har arbejdet for at få alle grænsehindrengier væk mellem de nordiske lande. Grænsehindringsrådet har

da også fået en del hindringer fjernet, helt præcis 20, gennem de seneste tre. Men der er stadig et stykke vej, før vi kan konstatere, at der er ryddet op og det folke-lige nordiske fællesskab kan udvikle sig uhindret.

– Norden kan og skal spille en vigtig rolle i opbygningen af en ny verdensorden. Vi skal påvirke udviklingen, men så skal vi også erkende, at vi hver for sig er for små til at øve indflydelse. Sammen har vi et kæmpe potentiale. Når verden kigger på os udefra, er der ingen, der kan kende forskel på os. Forskellighederne er nogle, vi selv dyrker.

Mogens Jensen fremhævede en række forslag, som han ønsker fremmet:

– Læg de nordiske statsbaner sammen til gavn for udviklingen af infrastrukturen, til gavn for statsbanernes økonomi og til gavn for borgerne gennem en fælles billetstruktur.

– Vi skal også finde en smart løsning på problemet med personnumre. De giver befolkningerne store problemer, når det fælles arbejdsmarked skal fungere, når man har sommerhus i Sverige og gerne skal have en svensk bankkonto, når man skal have skattekort i et andet nordisk land – og i fremtidens digitale sundhedsvæsen kommer det til at give problemer, hvis vi bliver indlagt på et sygehus i et af de andre nordiske lande.

Eksport af ligestillingsviden

– De nordiske lande bør oprette et fælles institut på ligestillingsområdet, som dels kan forske i problemer og løsninger og dels hjælpe andre lande i deres arbejde for ligestilling uanset køn, seksualitet eller hudfarve.

Formanden hylkede den nordiske arbejdsmarkedsmodel, men advarede mod at skellet mellem rig og fattig kan blive for stort.

– Da den økonomiske krise ramte som et lyn fra en klar himmel, kunne landene omkring os ikke justere ind. Det giver den nye franske præsident store udfordringer i sit embede, hvor Frankrig stadig kæmper med en enorm gældsætning, med en fjerdedel af den unge befolkning, som står uden for arbejdsmarkedet, med stive regler vedrørende pension og med meget fastlåste ansættelsesforhold. I de nordiske lande har vi fleksibiliteten. Vi har ansvarlige arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationer. Når det går godt for økonomien i virksomhederne, stiger arbejdstagernes krav til at få del i kagen, når det går mindre godt, viser de tilbageholdenhed.

Bedst integrerede region

Repræsentantskabsmødet havde minister for nordisk samarbejde, Karen Ellemann (V) som gæstetaler. Ministeren talte varmt for, at Norden med næsten 27 mio. indbyggere skal blive verdens bedst integrerede region.

– Der er så uendeligt meget at vinde ved at vi står sammen. Derfor bør de nordiske lande også arbejde stærkt og fælles på en ensartet implementering af EU-

lovgivning i landene. Vi har 2,3 mio. virksomheder i Norden og landene har et samlet BNP på 9000 mia. kroner! Vi er vel verdens mest konkurrencedygtige, mest virksomhedsvenlige, mest innovative og mindst korrupte region. Samlet har vi international tyngde, men vi skal også på de indre linjer arbejde for at blive verdens bedst integrerede region.

Kernen i det nordiske samarbejde

Ellemann er stærk fortaler for Norden i Skolen:

– Denne gratis læringsplatform er et meget vigtigt initiativ i integreringsprocessen.

Det nyudpegede medlem af landsledelsen fra Det Konservative Folkeparti, tidl. minister, Lars Barfoed efterlyste en platform for nordisk offentlighed. Men den har vi allerede, lød det fra ministeren.

– Vi har denne offentlighed i Nordisk Ministerråd, Nordisk Råd og Foreningen Norden. De tre institutioner udgør kernen i det nordiske samarbejde, de er vores hjerteblod, sagde Ellemann.

- Norden skal fylde mere på skoleskemaet, slog Karen Ellemann fast på repræsentantskabsmødet i festsalen på Frederiksberg Rådhus og henviste til den gratis læringsportal Norden i Skolen, som den vigtigste platform. Foto: Jakob Carlsen

Nationalisme, folkestyre og skandinavisme

Af Henrik Hagemann

Islands folkeforsamling *Alþingi*, Altinget, blev oprettet i 930 og er verdens ældste. Ordet *Alþingi* kommer vi helt fra de ældste skriftlige kilder; det var betegnelsen for 'alles ting' til forskel fra lokaltingene. Selv om Island indtil 1918 var en slags dansk amt, var der naturligvis en udstrakt selvforvaltning. Altinget var i midten af 1800-tallet centrum for Islands selvstændighedskamp mod den danske statsmagt og fik i 1874 en lovgivende myndighed med et Overkammer med 12 medlemmer, de 6 udpeget af kongen, og et Underkammer med 24 medlemmer. Siden 1993 har Altinget ét kammer med 63 medlemmer.

I Norge fik man i 1814 Eidsvollforfatningen. Den er Europas ældste endnu gældende forfatning og har *Stortinget*, delt i *Odelstinget* og *Lagtinget*. Sådan var det indtil 2009, hvor man gik over til etkammersystemet. Den forfatning var enestående demokratisk dengang som resultat af både oplysningstidens tanker om folkesuveræniteten, menneskerettigheder og magtdeling og også Norges specielle situation i 1814.

I Sverige hedder den lovgivende forsamling stadig *Riksdagen* også som etkammerparlament. Før 1971 var der tokammersystem med *första kammaren* og *andra kammaren*. Det er interessant at se hvor længe traditionerne også sprogligt lever videre: Når der i vore dage er møde

i riksdagen, siger mange stadig at der er møde i *kammaren*.

De selvstyrende områder Færøerne, Grønland og Åland har alle ordet ting som en del af navnet på den lovgivende forsamling: Færøernes Lagting, Grønlands Landsting (*Inatsisartut*) og Ålands Lagting. Det er pudsigt at alle de gamle vestnordiske områder af Norden (i sproghistorisk forstand) + Åland anvender ting som en del af navnet.

Mærkeligt nok: Der står ikke et ord i Danmarks Riges grundlov om sprog. Det indikerer at grundlovens vise fædre har anset det for en selvfølge at dansk er lovsproget, forvaltningssproget, skole- og uddannelsessproget og kirkesproget i Danmark, så at det er helt overflødig at skrive noget om det i grundloven. I Sverige vedtog Riksdagen i 2009 en sproglov. I Sprognævnets daværende arbejdsudvalg drøftede vi dengang, vistnok helt uformelt - og derfor er det næppe med i mødereferaterne - vi drøftede om vi skulle begynde at arbejde for en egentlig dansk sproglov i stil med den svenske. Det var jo i den periode, hvor der havde været god gang i debatten om sprogpolitik. Vi blev enige om at der er forskel på svensk og dansk tradition. I Sverige kan man godt have love som i grunden blot er ideelle fordringer og ikke rummer bestemmelser om sanktioner eller lignende. I den svenske sproglov står der endda,

at hvis der i en anden lov måtte være bestemmelser om sprog, så har disse bestemmelser fortrin frem for sprogloven. Den slags er vi ikke vant til i Danmark. Set udefra og sammenlignet med de øvrige nordiske lande er det påfaldende at vi i Danmark er så tilbageholdende med en direkte sproglovgivning. Vi har kun egentlige lovbestemmelser om sprog i retsplejeloven, i lov om Dansk Sprognævn og i lov om dansk retsskrivning.

Finland har bestemmelser i grundloven om nationalsproget. Finland har desuden ligesom Island, Norge og Sverige egentlige, separate sproglove; nordmændene har vistnok i deres grundlov slettet den oprindelige bestemmelse fra 1814 om sprog, for den var vendt mod risikoen for en forsvenskning. I Finland er endda minoriteternes ret (især samerne, svensktalende finner og romani-talende) til at holde fast i deres kultur og sprog beskyttet af den finske grundlov. Så vidt jeg kan bedømme, har Europarådets konvention om minoritetssprog spillet en rolle. Jeg kan ikke dy mig for at minde om at da man i sin tid her i landet overvejede hvordan man skulle forholde sig til denne konvention, var der gudhjælpemig et snæversynet Udenrigsministerium der foreslog at vi fra dansk side skulle indplacere færøsk og grønlandsk som minoritetssprog. Det gav en del husspektakler. Med god grund.

Norden vil præge Europas udvikling

Verden har fået øjnene op for Norden. Foreningen Norden arrangerer i samarbejde med Rødning Højskole et kursus, der skal åbne vores egne øjne.

Europa er voldsomt udfordret i disse år, og nogle mener, at det Europa, vi har kendt med EU som centrum, er i fare for at spille fallit. Europa må derfor forberede sig på en dagsorden med nye punkter, der vil forandre tilværelsen for Europas borgere.

– Der finder en udvikling sted, som vil sætte fokus på Norden, fordi Norden af mange betragtes som det sted, hvor demokratiet fungerer bedst. Norden ligger øverst i målinger af bl.a. trivsel, lav magtdistance og lighed mellem kønnene. Norden kan derfor komme til at spille en afgørende rolle i den udvikling af Europa, vi står overfor, siger tidligere minister og EU-kommissær Connie Hedegaard, som er en af foredragsholderne på 'Nordisk kulturuge' - et kursus, som Foreningen Norden nu for tredje gang arrangerer i samarbejde med Rødning Højskole i den første uge af oktober.

Forstander Mads Rykind-Eriksen mener, at det fokus, der er kommet på Norden, er en chance, vi ikke må lade gå fra os.

– Nordisk mad, nordisk litteratur, nordisk design osv.
– det nordiske boomer i udlandet. Ikke mindst den nordiske velfærdsmodel studeres med stigende interesse i

andre lande og senest også i USA. Derfor dur det ikke, at forståelsen for det fælles nordiske stort set har forladt vores opmærksomhed, siger Mads Rykind-Eriksen.

Foredragsholderne er bl.a. den færøske forfatter Siri Ranva Hjelm Jacobsen, den islandske forfatter Bergsveinn Birgisson og den danske filminstruktør Nils Malmros.

De nordiske lande følger nøje udviklingen i Rusland, og nogle frygter, at en konflikt er under opsejling. Men hvordan ser Rusland egentlig på Norden? Det fortæller tidligere direktør for Det dansk Kulturinstitut i Riga og Sankt Petersborg, Rikke Helms om.

En dag i løbet af ugen flyttes kurset til den frisiske vadehavssø Föhr, hvor der leves et helt særligt nordisk liv.

Kurset ledes af Aage Augustinus og Anette Jensen, der har mange års engagement i det nordiske - både som rejseledere og kursusarrangører. Aage Augustinus som højskoleforstander på Rude Strand og Anette Jensen som leder af Nordisk Informationskontor i Flensborg.

Udførligt program: rhskole.dk/korte_kurser

Nordisk sommerseminar på Højgården

Kom til nordisk sommerseminar om Norden efter EU og grønne alternativer til EU's vækstideologi og nyliberale udvikling. Hvordan kan vi samarbejde i Norden i en situation, hvor EU er svækket? Er der et nordisk alternativ til EU? Hvordan forbereder de nordiske lande sig til på den nødvendige grønne omstilling og på klimamæssig bæredygtighed. Og hvilke nordiske visioner for livet efter væksten findes der? I møder oplæg fra Danmark, Norge og Sverige, og oplæg om Grønland og samarbejdet i det nordatlantiske område og Arktis.

Tid: 29. – 30. juli, start lørdag kl. 9.00.

Sted: Højgården, Bagsværd.

Tilmelding: Hanne Kock, tlf. 40979425 hannekock@post.tele.dk

Detaljer: www.fritnorden.dk

Teiturs argentinske forbindelse

Af Henrik Friis, ROSA – Dansk Rock Samråd

Lidt forhistorie:

28. november 2016 i Buenos Aires: Den færøske sangskriver Teitur sad sammen med den argentinske kollega Lucio Mantel som del af workshoppen Días Nórdicos mellem nordiske og argentinske musikere. Med sig havde Teitur en flere år gammel tekst, som han bare ikke kunne finde den rigtige melodi til. Men efter blot en times musik sammen med Lucio havde 'I Have Found My Happiness' fundet sit smukt-melankolske udtryk og sine akkorder - og var klar til scenerne.

Nutid:

Medio maj 2017 er Teitur ved at forberede sit kommende og tiende album.

– Det bliver et færøsk album, fortæller han - men med den tilføjelse, at det efter planen skal indspilles med argentinske musikere. I Buenos Aires.

Og samtidig har den 40-årige færing netop i disse dage besøg af ovennævnte Lucio Mantel. Sydamerikaneren er blevet lokket op til det vindbidte og forrevne høje nord af de resultater, han og Teitur skabte sammen i fjor. En ny workshop – denne gang i Danmark i starten af maj for at skabe helt ny musik til SPOT festivalen i Aarhus – har givet dem mulighed for at samles igen og efterfølgende bygge videre på det, der må betegnes som et gensidigt inspirerende samarbejde.

Med ni albums og over 1000 koncerter på cv'et skulle man ellers mene, at Færøernes største musikalske navn havde prøvet det meste, men:

– Ét er at høre sydamerikanernes musik på afstand. Noget andet er at være der og være sammen med dem og finde ud af, hvordan de laver deres musik. At komme ud af boblen. Når det gælder Lucio, er det hans musikalske viden, der inspirerer mig. Hans musikforståelse – han har et helt sublimt akkordvalg, siger Teitur.

– Og Lucio på sin side interesserer sig meget for vores nordiske klangbund. Vi har mere 'plads' i vores musik. Ikke så mange toner. Og det giver andre muligheder for ham og hans udtryk. Samtidig med at vi simpelthen kommunikerer rigtigt godt sammen, siger Teitur.

– Et musikalsk møde som denne slags betyder ikke blot, at man opdager nye måder at lave musik på, men faktisk også, at man kommer til at lytte til sin egen 'gamle' musik på en helt ny måde. At man kommer ud af vanen – ud af klokken, siger Teitur, om samarbejdet og den gensidige inspiration, som nærmest trækker en linje på langs af Atlanten fra en kæmpe kultur i Sydamerika til det forholdsvis lille færøske samfund og Norden.

En 'flyttfugl'

Og Teitur håber i den grad, den slags samarbejder bliver en fortsat del af hans liv. Med kone og barn har han måske skruet en lille smule ned for aktiviteterne. Men ellers er han lige sulten og nysgerrig.

RUNDREJSER MED DANSKTALENDE GUIDE

ISLAND
Den Klassiske Rundrejse pris fra **15.995,-**
8 dage / 7 nætter. Hver onsdag i perioden 17. maj - 6. sep.
Til dig der vil opleve alle Islands naturperler samlet i én tur!

STOR ONLINE RABAT på 1.200,- pr person
Book nu på: www.bptravel.dk

Islandsugen pris fra 10.690,-
8 dage / 7 nætter. Hver uge i perioden jun. - aug.
Bo i Reykjavik og tag på udflugter herfra.

FÆRØERNE • all inclusive •
Færøerne Rundt pris fra **12.995,-**
8 dage / 7 nætter. Få pladser tilbage på afgang 23. aug.

BESTIL I DAG
Tal med én af vores Færøerne- eller Islandseksperter om din ønskerejse!

Ring i dag på **33 22 66 99**

HEKLA travel

B&P TRAVEL
Medlem af rejsegarantifonden nr. 2195

www.bptravel.dk • sales@bptravel.dk • tlf. 3322 6699

– Jeg rejser stadig meget. Jeg tror, jeg er sådan en 'flyt-tefugl', og som kunstner tror jeg, det er vigtigt altid at sætte spørgsmålstejn ved den verdensopfattelse, som er – og som bliver banket mere og mere fast, jo ældre man bliver. Det er enormt vigtigt, at man ser at 'Sådan kan man også gøre det' – at der er flere sandheder og vinkler.

– Og jeg kan gøre meget mere gavn ved at være ude og spille min musik end at sidde hjemme. Jeg synes, det er en moralsk forpligtelse at tage ud med musikken og dele den med andre. For at skabe ny musik er jeg nødt til at dele den, siger han og konkluderer:

– Mit ønske er, at man kan mærke, musikken er min egen. At den gør en forskel – og at den kan være nyttig og bruges af andre.

Det er så blandt andet det, han og Lucio sidder og gør, mens disse linjer skrives.

Días Nórdicos startede som en festival i Madrid, der præsenterer nordisk kultur bredt set. ROSA – Dansk Rock Samråd har været musikalsk partner siden starten i 2010 og har hvert år sendt nordisk musik til festivalen. Siden 2014 er en latinamerikansk del bygget på, og i efteråret 2016 udvikledes ideen om en workshop i Buenos Aires mellem nordiske og argentinske musikere. Workshoppen tog et nyt skridt i maj i år, da 14 nordiske, argentinske og nu også spanske musikere gennem tre dage var samlet på Den Rytmske Efterskole ved Middelfart for at skrive helt ny musik til SPOT festivalen i Aarhus.

Teitur har medvirket i begge workshops – det samme har argentinske Lucio Mantel. Nu fortsætter de to samarbejdet.

Teitur og Lucio Mantel blev bragt sammen på workshoppen i Buenos Aires mellem nordiske og argentinske musikere. Nu fortsætter de samarbejdet. Foto: Henrik Friis

Spejder efter nordiske internet-idoler

Splay startede i Sverige, men bredte sig hurtigt til de andre nordiske lande, fordi der er store overlap i landenes kulturelle værdier. Splay finder og arbejder med indholdsskabere på sociale medier. Vi møder den danske *Head of Talent*.

Han er 28 år, men allerede gammel sammenlignet med den målgruppe, som de unge på internetkanalen YouTube kommunikerer til. Martin Hell er både for gammel til at være vokset op med YouTube og for ung til selv at have børn, der er flasket op med de sociale medier.

Alligevel er han nu leder af talentafdelingen i Splay, et nordisk bureau, som finder og repræsenterer unge talenter, som Splay kalder for influenter, på YouTube, Instagram, Snapchat og Facebook. Splay får de unges karriere på skinner ved bl.a. at udvikle deres indhold, lægge strategier for deres *brand*, forhandle kommercielle samarbejder og ambassadørskaber mm.

Splay startede i august 2013 i Sverige og har bredt sig til Danmark, Norge og Finland. Det er ikke nogen tilfældighed, ifølge Martin Hell.

- Fordelen ved at operere i Norden er, at vi kan arbejde på tværs uden større kulturelle eller forretningsmæssige forhindringer. Vi minder utroligt meget om hinanden i Norden. Vi har næsten samme forbrugsmønstre, vi er befolkninger med økonomiske og mentale overskud, og derfor rammer en kampagne på tværs af Norden lettere den ønskede målgruppe.

Arbejde/fritid i nordisk balance

Martin Hell er begejstret for at arbejde i alle de nordiske lande.

18-årige Kristine Sloth er ambassadør for Plan International. Hun er en af Splays mange såkaldte influenter og har på YouTube lavet sin egen kampagne, hvor hun indsamler penge til genanvendelige bind og seksualundervisning til piger i Kenya. Her er hun på besøg med første sending af bindene, som hendes følgere hver har finansieret med 18 kr. – i alt over 70.000 kr. Foto: Georgina Goodwin

- Der er noget med Norden! Efterspørgslen efter produkter og ydelser er meget ens, og det indretter vi som udbydere os selvfølgelig efter. Vi ser store og klare overlap i kulturelle værdier, og de nordiske lande scorer altid højt på noget så fundamentalt vigtigt som balance mellem arbejde og familieliv. Dertil kommer, at vi generelt adapterer nye teknologier hurtigere end de fleste andre lande i Europa. Kunder og virksomheder er altså meget identiske, og derfor er det nemt at operere og udbyde tjenester i Norden. Vi skal bare huske at tage højde for danskernes humor, tilføjer Martin Hell.

Han fortæller også, at Splay faktisk har forsøgt sig i Tyskland, men hurtigt trak sig ud igen. Det var for vanskeligt at blive integreret på markedet, fordi der skal meget individuel tilpasning til, som er unødvendig i Norden.

Spillende træner

Martin Hell har den direkte kontakt til talenterne og kalder sig for spillende træner.

- Jeg laver alt fra at tale om følelser med dem til at re-præsentere dem i kundemødet, og jeg er med hele vejen fra idéudvikling over samtaler med samarbejdspartnere til at få en idé i mål. Det kan være alt muligt – ikke kun YouTube eller andre sociale medier. Mange af talenterne holder også foredrag, udgiver bøger, laver make-up-serier, designer tøj, udgiver musik og meget mere.

De unge tjener vel også på at medvirke?

- Ja, vi forhandler bl.a. kommercielle samarbejds- og sponsoraftaler hjem. Det vil tydeligt fremgå i videoen, at den er sponsoreret af en virksomhed. Men sponsoren må bare ikke bestemme over eller ændre i indholdet. Det skal være helt op til den unge influent, for ellers ryger autenticiteten. Min fornemste opgave er stadig at sikre, at talenterne går i en retning, de selv og deres forældre står inde for. Der er også tilbud, vi siger nej til, selv om de kan være godt betalt, bedyrer Martin Hell.

Sponsorer må ikke dominere

- Jo ældre talentet er, desto mere har de selv at sige i forhold til, hvilken retning de vil gå, men vi respekterer, at det er forældrene, der bestemmer i sidste ende, når de unge er under 18 år. Men selvfølgelig er vi i konstant balancegang mellem sponsorens interesser og talentets behov.

For Martin Hell er det fascinerende at opleve, hvordan den nye underholdningsgenre i stor grad baserer sig på feedback fra brugerne.

- Man taler ikke til, men med sine følgere. Det er ekstremt direkte med masser af kommentarer og dialog. Nok er det underholdning, men det foregår på en meget demokratisk måde, lyder det fra den digitale talentspejder.

eø

Begyndte på drengeværelset

Har du børn eller børnebørn i 15-års alderen, så kan du være ret sikker på, at de kender Rasmus Brohave, mens du selv aldrig har hørt om ham. Den nu 19-årige Rasmus Brohave er et godt eksempel på, hvordan et naturtalent spottes og spredes på sociale medier. Da Rasmus var 14 år, optog han sin første lille video og lagde den på YouTube, fordi han syntes, det var sjovt, og gerne ville dele indholdet. Under et efterskoleophold blev han dygtigere til at fortælle til kameraet, og i dag har han langt over 200.000 følgere, fans, som følger med i alt, hvad han formidler. Da Splay opdagede ham, tilbød de ham rådgivning og satte ham i forbindelse med andre talenter, fik ham i tv og kickstartede hans karriere. I dag overfalder han bogstaveligt talt af unge drenge og piger, som da han var til Grøn Koncert og måtte have en vagt med, ikke bare fordi han ser godt ud, men mindst lige så meget fordi han evner at fortælle autentisk, underholdende og i øjenhøjde med sine 14-20-årige følgere. Senest har han lavet små film, hvor han besøger en række forskellige jobtyper (bl.a. er han med en skraldebil på morgentur), en film hvor han taler om at være multiallergiker, og en film, hvor han og nogle venner spiser levende biller. Alt sammen foregår med Splay i baggrunden, som er med til at vurdere, om sponsorerne passer til Rasmus Brohave, og i det hele taget guider ham gennem den nye underholdningsbranche, som er opstået med de nye medier.

Hvad er YouTube?

International hjemmeside, hvor man frit og gratis kan vise sine videoer, se andres videoer, kommentere og *like* hinandens videoer. YouTube er ejet af Google og er en af de ti største hjemmesider i verden, som bruges af langt over 1 mia. mennesker om måneden. YouTube-siden findes på flere end 70 sprog, bl.a. dansk. Mange kendte (især meget unge) kunstnere er blevet opdaget på YouTube, bl.a. sangeren Justin Bieber.

Man øver sig! Med den nordiske sangbog til hjælp synger Jensen og Ellemann sig ind på hinanden før deres optræden med fællessang på Folkemødet. Foto: Jakob Carlsen

Nordiske hymner på Folkemødet

Nordisk sang vil gælde over Cirkuspladsen, når minister for nordisk samarbejde og ligestilling Karen Ellemann (V) samt Foreningen Nordens formand, Socialdemokratiets næstformand og kulturordfører Mogens Jensen (S) synger fællessange med publikum på Folkemødet. Or-

ganist og pianist Kenn Therkelsen, formand for Foreningen Norden på Bornholm, akkompagnerer.

Mellem sangene tages temperaturen på det nordiske samarbejde: På vej op eller ned? Nu er grænsekontrollen afskaffet - igen, men hvordan

ser samarbejdet ud om 10 år, hvis de to politikere skulle bestemme?

Hvis du er på Folkemødet, da kig forbi i Nordens Telt hos Nordisk Ministerråd fredag den 16. juni fra kl. 18 til 19.